

УДК 615.225:339.13:338.517

**АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДОСТУПНОСТІ
АНТИГІПЕРТЕНЗИВНИХ ПРЕПАРАТІВ ГРУПИ БЛОКАТОРІВ
РЕЦЕПТОРІВ АНГІОТЕНЗИНУ II НАЯВНИХ НА
ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ РИНКУ УКРАЇНИ**

Бездітко Н.В., Чичикіна І.Г.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

Вступ. Гіпертонічна хвороба (ГХ) є найбільш розповсюдженим захворюванням серцево-судинної системи в усьому світі, так само, як в Україні. За даними МОЗУ в нашій країні підвищений артеріальний тиск (АТ) спостерігається майже у 12 млн громадян, з яких лише 14% лікуються систематично і ще 35% періодично приймають гіпотензивні ліки. Доведено, що систематичний прийом ліків для нормалізації АТ сприяє профілактиці таких загрозливих наслідків ГХ як інфаркт міокарду (ІМ) та мозковий інсульт (МІ) [1]. На протязі останніх років суттєвого зменшення захворюваності на ГХ в країні не спостерігається, в той же час є певна тенденція щодо зменшення ускладнень цієї хвороби. Так в Харківській області в 2018 р на диспансерному обліку з приводу ГХ було 512535 осіб, а протягом року вперше виявлено ще 36010 нових хворих. Підвищений АТ на протязі 2018 року став причиною 2699 ІМ та 5542 МІ в Харківському регіоні, що менш, ніж у попередньому 2017 році (відповідно 2751 та 7941 випадок). Цілком вірогідно, що зменшенню кількості ускладнень ГХ певною мірою сприяє державна програма «Доступні ліки», яка підвищує економічні можливості пересічних громадян отримувати належне лікування підвищеного АТ [2].

Мета роботи - дослідження динаміки асортименту та соціально-економічної доступності антигіпертензивних препаратів групи блокаторів рецепторів ангіотензину II (БРА) наявних на фармацевтичному ринку України в 2016–2019 роках.

Методи дослідження. Для аналізу асортименту та цінової характеристики БРА на фармацевтичному ринку України використовували дані інформаційно-пошукової системи «Моріон». Співставлялися дані станом на 1 січня кожного досліджуваного року [3]. Соціально-економічна доступність лікарських препаратів (ЛП) визначалась на ґрунті розрахунку показника адекватності платоспроможності (Ca.s.), що співставляє середню роздрібну ціну ЛП препарату за певний період часу із середньою заробітною платою в країні за той же період часу. Порівнювали вартість однієї визначеної добової дози (DDD) та одноденної середньої заробітної плати станом на 1 січня відповідного року. ЛП вважали високодоступним якщо показник Ca.s. був менше 5%, Якщо Ca.s. знаходився в межах 5-15% ЛП визначали як середньодоступний, якщо Ca.s. більше 15% - малодоступний [4].

Основні результати дослідження. Результати дослідження асортименту ЛП групи БРА в період 2016-2019 рр систематизовано у таблиці 1.

Таблиця 1

**Динаміка асортименту БРА на фармацевтичному ринку України
за 2016–2018 роки**

АТС код, МНН	Кількість ЛП		Співвідношення вітч / іноз		Діапазон цін за упаковку min/max	
	2016	2019	2016	2019	2016	2019
C09C A01 Лозартан	28	41	3/25	5/36	45,0-394,1	29,3-339,2
C09C A02 Епрозартан	1	0	0/1	-	517,2	-
C09C A02 Вальзартан	26	28	5/21	2/26	66,4-557,2	69,2-324,6
C09C A04 Ірбесартан	6	7	1/5	1/6	90,5-239,4	86,2-282,3
C09C A06 Кандесартан	12	13	6/6	6/7	27,8-455,6	31,2-443,4
C09C A07 Телмісартан	9	10	2/7	2/8	35,9-617,3	41,8-741,9
C09C A08 Олмесартану медоксоміл	4	4	0/4	0/4	184,2-380,6	212,4-450,6
C09C A09 Азилсартану медоксоміл	2	2	0/2	0/2	224,4-294,4	239,8-316,2
Усього ЛЗ	88	106	17/71	16/90	27,8–617,3	29,3 – 741,9

Проведений аналіз фармацевтичного ринку БРА в Україні за 2016–2019 рр. продемонстрував певну динаміку. В 2016 р група була представлена 8 МНН, в 2019 – 7 МНН. Пішов з ринку єдиний ЛП епрозартану. Разом с тим відбулося суттєве зростання асортименту – в 1,6 рази. На жаль, зростання асортименту відбулося переважно за рахунок ЛП іноземного виробництва. Вітчизняних ЛП стало більше лише для МНН лозартану. Частка вітчизняних БРА за рахунок зростання загального асортименту навіть зменшилась з 19,3% до 15,1%. Основними постачальниками БРА на український фармацевтичний ринок весь період були фармацевтичні фірми Індії, Великобританії, Словенії, Ізраїлю, Польщі, Японії. Найбільше зростання асортименту визначено для БРА, що відповідають МНН вальзартан та лозартан. Це явище цілком відповідає сучасним тенденціям кардіологічної науки – саме ці два БРА за даними літератури розглядаються у більшості клінічних випадків в якості препаратів вибору. Тому збільшення їх асортименту є, безумовно, позитивним явищем.

Ціни на ЛП з тотожною діючою речовиною дещо зросли, що цілком передбачуване явище в ситуації зростання курсу долара та загального зростання цін на товари та послуги. В той же час це зростання було помірним (від 4 до 18%) у порівнянні з ростом середньої заробітної плати в країні в цей період (на 111%).

Найдешевшим в групі БРА станом на січень 2019 р. був ЛП ібесартану Конверіум (Medochemie, Кіпр; табл. 300 мг, №30). З ЛП лозартану найменша ціна DDD була у препарату Клосар (Кусум Фарм, Україна; табл. 100 мг, №100). Серед валсартанів найдешевшим був Діокор Соло (Acino, Швейцарія; табл. 160 мг, №90), кандесартанів – Касарк (Артеріум, Україна; табл. 32 мг, №30), телмісартанів – Хіпотел (Кусум Фарм, Україна; табл. 80 мг, №28).

Уяву щодо реальної можливості використання того чи іншого ЛП широкими верствами населення неможливо скласти за аналізом вартості упаковки або курсу лікування. Для цього потрібно провести аналіз доступності – співставлення вартості ЛП та заробітної платні. Результати такого аналізу наведені в таблиці 2.

Таблиця 2.

Доступність присутніх на фармацевтичному ринку України лікарських препаратів групи БРА та її динаміка в період 2016-2019 рр.

МНН	Частка препаратів (%)	Рік		Рік	
		2016		2019	
		вітчизняні	імпортні	вітчизняні	імпортні
Лозартан	високодоступні	62,5	96,9	100,0	97,2
	середньодоступні	37,5	0,00	0,00	0,00
	малодоступні	0,00	3,0	0,00	2,8
Епросартан	високодоступні	0,00	100,0	0,00	0,00
	середньодоступні	0,00	0,00	0,00	0,00
	малодоступні	0,00	0,00	0,00	0,00
Вальсартан	високодоступні	100,0	90,5	100,0	95,6
	середньодоступні	0,00	0,00	0,00	4,3
	малодоступні	0,00	9,5	0,00	0,00
Ірбесартан	високодоступні	100,0	100,0	100,0	100,0
	середньодоступні	0,00	0,00	0,00	0,00
	малодоступні	0,00	0,00	0,00	0,00
Кандесартан	високодоступні	100,0	71,4	100,0	100,0
	середньодоступні	0,00	28,6	0,00	0,00
	малодоступні	0,00	0,00	0,00	0,00
Телмісартан	високодоступні	100,0	85,7	100,0	100,0
	середньодоступні	0,00	14,3	0,00	0,00
	малодоступні	0,00	0,00	0,00	0,00
Олмесартан	високодоступні	0,00	0,00	0,00	50,0
	середньодоступні	0,00	75,0	0,00	50,0
	малодоступні	0,00	25,0	0,00	0,00
Азилсартан	високодоступні	0,00	50,0	0,00	100,0
	середньодоступні	0,00	50,0	0,00	0,00
	малодоступні	0,00	0,00	0,00	0,00
Всього по групі	високодоступні	86,4	86,4	100,0	95,3,0
	середньодоступні	13,6	8,6	0,00	3,5
	малодоступні	0,00	5,0	0,00	1,2

Дані, що наведені в таблиці 2, доводять високу соціально-економічну доступність більшості ЛП групи БРА для населення України. Це стосується як вітчизняних, так і імпортованих ЛП. В період з 2016 р. доступність БРА суттєво збільшилась, що пояснюється зростанням середньої зарплати в Україні.

Висновки.

1. Антигіпертензивні ЛП групи БРА на фармацевтичному ринку України представлені в достатньому асортименті. В період 2016- 2019 рр. відбулося збільшення асортименту цієї групи в 1,6 рази. Наявні 106 ЛП за 7 МНН. Вітчизняні ЛП складають 15,1% загального асортименту.
2. Наявний достатній діапазон цін на ЛП з тотожною речовиною, що надає можливість індивідуального вибору препарату.
3. Більшість антигіпертензивних ЛП групи БРА є високодоступними для широких верств населення) що забезпечує умови для належного лікування хворих на ГХ.

Література:

1. Артериальная гипертензия и ее распространенность среди населения /А.В.Климов, Е.Н.Денисов, О.В.Иванова // Молодой ученый. - 2018. - №50. - С. 86-90.
2. Урядова програма «Доступні ліки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://medrivne.com.ua/uploads/p_26_20913907.pdf – Дата звернення: 20.02.20.
3. Програмний комплекс «Аптека» компанії «Моріон» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pharmbase.com.ua/ru/> – Дата звернення: 20.02.19.
4. Фармакоепідеміологічні дослідження обсягів споживання антигіпертензивних лікарських засобів в Україні: монографія / Л.В. Яковлева, О.Я. Міщенко, В.Ю. Адонкіна. – Х. : НФаУ, 2017. – 108 с.